

традиції, ігрові елементи, естетика дисципліни і дитяче самоврядування, почуття захищеності й радісний мажорний тон, наявність перспектив розвитку, вихователь є центром і основним двигуном усієї системи колективних відносин [1].

Отже, А. Макаренко створив міцну педагогічну основу для превентивної діяльності з важковиховуваними дітьми. Сформульовані ним принципи важливо використовувати педагогам у роботі з учнівським колективом. На нашу думку, виховну систему А. Макаренка слід використовувати як основу у процесі превентивної роботи з важковиховуваними дітьми, яка сприятиме формуванню позитивних соціальних якостей, правильних звичок школяра, визначенню правильної соціальної орієнтації.

Список використаних джерел:

1. Лук'янчук Ж. Педагогічна спадщина А.С. Макаренка як основа превентивного виховання важковиховуваних дітей / Ж. Лук'янчук // *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. – 2013. – № 3 (29). – С. 296–302.
2. Макаренко А. Методика виховної роботи / Антон Макаренко. – К.: Радянська школа, 1990. – 366 с.
3. Ніжинський М. Життя і педагогічна діяльність А.С. Макаренка: творчий шлях / Микола Ніжинський. – К.: Радянська школа, 1958. – 293 с.
4. Оржеховська В. Превентивна педагогіка : навч. посіб. / В. Оржеховська, О. Пилипенко. – Черкаси : Вид. Чабаненко Ю, 2007. – 120 с.
5. Фіцула М. Педагогіка : навчальний посібник / Михайло Фіцула. – Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2013. – 230 с.

СУТНІСТЬ ТА ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

*Стаднікова О.В.,
Полтава, Україна*

Комунікація (від лат. *communico* – робити спільним: ділитися, наділяти, обмінюватися, радитися, повідомляти, спілкуватися, приєднувати, зв'язувати, з'єднувати, брати участь) – це процес та стан взаємодії людини з внутрішнім і зовнішнім світами, на основі яких «Я» усвідомлює себе, відкриває та актуалізує свою онтологічну, аксіологічну та телеологічну «замість» через знаходження й визначення себе в «іншому» [1].

Соціально обумовлений процес передачі інформації та обміну думками та почуттями між людьми у різних сферах пізнавально-трудової та творчої діяльності – це комунікація. Під час даного процесу відбувається встановлення контактів між усіма суб'єктами взаємодії при використанні та створенні узагальнюючого змісту переданої та прийнятої інформації. При вивченні цього процесу з психологічної точки зору, науковці звертають увагу ще і на поведінку людей під час комунікації.

Педагогічна комунікація – це організація навчальної та виховної діяльності на основі сприйняття, використання, засвоєння та передачі інформації з різних джерел. Ефективність педагогічної комунікації залежить від можливості вимірювання та дозування інформації. Оптимальним технологічним ланцюжком у педагогічній комунікації є вимірювання й оцінювання синтаксичної (знакової), семантичної (змістової) та прагматичної (ціннісної) інформації [2].

Педагогічна комунікація акумулює в собі технологічний, інформаційний та мовленнєвий аспекти, але, у той же час, вона сприймається як основа педагогічного процесу.

Комунікація за своєю моделлю є двосторонній потік інформації. При цьому визначають якість передачі інформації, наповненість, зміст та форму, що дає можливість оперативно та правильно формулювати уявлення про певне явище (інформацію), розробляти стратегію та тактику, визначати адекватні методи та засоби для реалізації поставлених завдань. Важливим компонентом педагогічної комунікації є доступність та просте розуміння інформації.

Різні безпосередні та опосередковані зв'язки суб'єктів комунікації є базою функціонування педагогічної комунікації. Особливістю безпосередніх зв'язків суб'єктів комунікації є їх прямі контакти (з єдиними часовими, просторовими характеристиками): «учитель – учень», «учитель – група учнів», «учитель – колектив учнів», «учитель – учитель», «учитель – група вчителів», «учитель – колектив учителів», «учитель – представник адміністрації», «учитель – соціальний педагог (психолог, батьки учня, представники громадськості, суб'єкти управління освітою, випадкові суб'єкти)» та ін. [3].

Процес педагогічної комунікації повною мірою залежить від інформаційного наповнення, яке сприяє формуванню поведінки, розвитку інтелектуальних, моральних та комунікативних якостей учнів.

Функції педагогічної комунікації:

– *інформаційна* (реалізується в навчально-виховній діяльності та взаємодії між учителем та учнем);

– *пізнавальна* (допомагає розумінню і вивченню навколишнього світу, особистості, колективу, себе);

– *експресивна* (дає змогу доступно, цікаво й емоційно-виразно передавати знання, уміння й навички);

– *управлінська* (допомагає керувати власною поведінкою і впливати на інших людей) [4].

Комунікативні знання акумулюють в собі загальний досвід людства у використанні комунікативної діяльності. Вони виступають відображенням у свідомості певних комунікативних ситуацій та їх причинно-наслідкових зв'язків. Автоматизовані свідомі дії – це комунікативні навички, що швидко відображають у свідомості комунікативні ситуації та визначають сприйняття і розуміння об'єктивного світу та його впливу на нього під час процесів педагогічної комунікації. Творчий підхід до використання комунікативних знань та певний комплекс дій, що заснований на теоретичній та практичній

підготовці, яка відображає й перетворює комунікативні вміння. Використовуються у педагогіці комунікативні звички, що являють собою доведені до автоматизму певні комунікативні дії. Основу складає комунікативний характер, що складається головним чином з певних якостей особистості, які з'являються у відповідній їй активності та комунікативній діяльності, проявляється у відношенні до себе, навколишнього світу та до інших людей.

Задля підвищення професійної підготовки педагога та його комунікативної компетенції необхідно використовувати інноваційні фахові компетенції та створювати відповідні умови зростання рівня професіоналізму завдяки професійним взаємовідносинам та реалізації певних завдань, змісту та відповідних технологій навчальної діяльності.

Педагогічна комунікація набуває значення не лише як принцип навчання, але і як постійна методика самонавчання та самовдосконалення педагога. Процес отримання плідного результату у науковому, навчально-виховному та особистісному спілкуванні учителя та учня реалізується через підвищення рівня комунікаційної культури всіх учасників.

Список використаних джерел:

1. Дмитренко К. Сутність професійної комунікації у педагогічній освіті. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv (дата звернення 22.01.2021)
2. Сутність, функції педагогічної комунікації. URL: <https://studfile.net/preview/5197369/page:7/> (дата звернення 23.01.2021)
3. Когут І. Зміст формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності в сучасних соціокультурних умовах. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33687946.pdf> (дата звернення 24.01.2021)
4. Волкова Н. Педагогічні комунікації. URL: <http://ir.duan.edu.ua/bitstream> (дата звернення 25.01.2021)

З ДОСВІДУ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ УЧНІВ НА УРОКАХ БІОЛОГІЇ ЗАСОБАМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСЛІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

*Старовойтова М.Ю.
Тарандиці, Україна*

В наш час в умовах введення нових стандартів змінюються цілі сучасної освіти. В результаті впровадження інноваційних технологій зріс попит на спеціалістів, володіючих креативним мисленням, вмючим ставити і вирішувати нові завдання. Сьогодні потрібним для школи є те, що потрібно не просто давати готові знання, але і забезпечувати набуття здобувачами освіти умінь шукати будь-яку інформацію, відстоювати власну точку зору, доводити її, публічно виступати, долати труднощі у навчанні.